

Tynkura

san kònòntònnan — nimòrò 99

mè kalo — san 1980

bp:24 - bamakò (mali)

telefòn : 22104 — ccp : 0155

dòròmè 4

kibarudilalaw kuntigi : amadu ganyi kantè

Kibaru

a bè bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

mè kalo tile fòlò : baarakèlaw ka seli

nyinan san 1980 mè kalo tile fòlò, n'o ye dinyè baa rakèlaw ka seli ye, o kèra hakili jaka bò wale ye ka t'an ka faso baaradaw ma, minw bè gòfèrènaman yèrè ka hukumu kònò.

defile ma kè i n'a fò san tòw la. nka tònsigiba kèra ani taama ka ta parti biroba la ni nganiya ji ra sèbèn ye min b'a jira ko faso baarada kelen ka na datugu.

a tò bè nyè 8 la.

mali musow ka kabala baaraw

mali musow ye nyögòn sòrò kabala, n'o ye dugu ye min ni bamakò cè ye kilomètèrè 15 hakè ye, kalabankòrò kafo kònò.

yèrè labèn, baara kulu suguya éaman kònò, o de y'an ka musow lase kabala kònò. kabala kunbèn nafa bonya kòsòn, a baaraw daminèna peresidan musa tarawé le furu muso yèrè nyèna n'o ye madamu mariyamu sisoko ye.

kabala baaraw nyèsinnen bè lajè, bèn ani nyögòn kanu de ma baara kuluw kònò, i n'a fò sènè ani bolola baara n'a nyögönnaw.

tò bè nyè 8 la.

mariyamumadi sisoko:

lawale

segu jamana

kalajan kulubali n'a ka mògòw bòrà jènè, ka na sigi **sòmònòw** ni **marakaw** ni **fulaw** cè la, k'i yèrè kè olu ka faama ye, kalajan y'a kèrè fè duguw kèlè, k'olu mara. a kèra jamanatigi ye.

a denkè **danfasari** nana sigi **segukòrò** (o ni **segu** cè ye kilo tan ye).

danfasari den ye **suma** ye. suma ye denkè fila sòrò ani denmuso kelen.

denkè fòlò tògò ko **mamari**. mamari filan ma se a la. cèbakòrò dafalen tun don. ale de tun ye kamalen tòn kuntigi ye. u ko a ma o de la ko **bitòn**.

dinakaw ye bitòn dèmè a ka kèlèw la, ka kèrè fè duguw bée minè. bée bée siran bitòn nyè jamana kònò.

kòn faama ye kèlèbolo wuli ka bitòn sègèrè. **fulaw** ni **sòmònòw** farala bitòn kan, ka **watarakè** makònò. kòn faama bolila o kèlè la.

a tun bée fò bitòn ka kèlèdenw ma ko **tònjònw**. mògò sugu bée bée tònjònw na. jòn kòròw, nson kòròw, karatòw, ni gèlènw, mògò sugu bée. nin bée kelen nyögòn kan ko tònjònw, olu tun bée bitòn ka bila la.

bitòn ye **marakaw** kèlè, ka **bamanan masasiw** gèn ka taa ba kò, bitòn ye **san** kè galoduguba ye. a ye **jènè** kèlè kè, ani **kaarata**. bitòn ye **sunsana** ci, o min ye kaarata faamadugu ye, ka **fulakòrò** minè, kaarata faama. bitòn yèrè sara san kelen fulakòrò minènen kò.

dekòrò tun ye bitòn denkè fòlò ye. o sigira fanga na, ka san fila dòròn kè. dekòrò nò fè mògòw y'a faga a ka juguya kosòn.

min dara dekòrò kan, o fana fagara. **tònmasa** taara i sigi **ngoyi**. o ye san saba kè fanga na, u y'o fana faga. **kanyuba nyuman** ani **kaafa jugu** ye san saba kè fanga na.

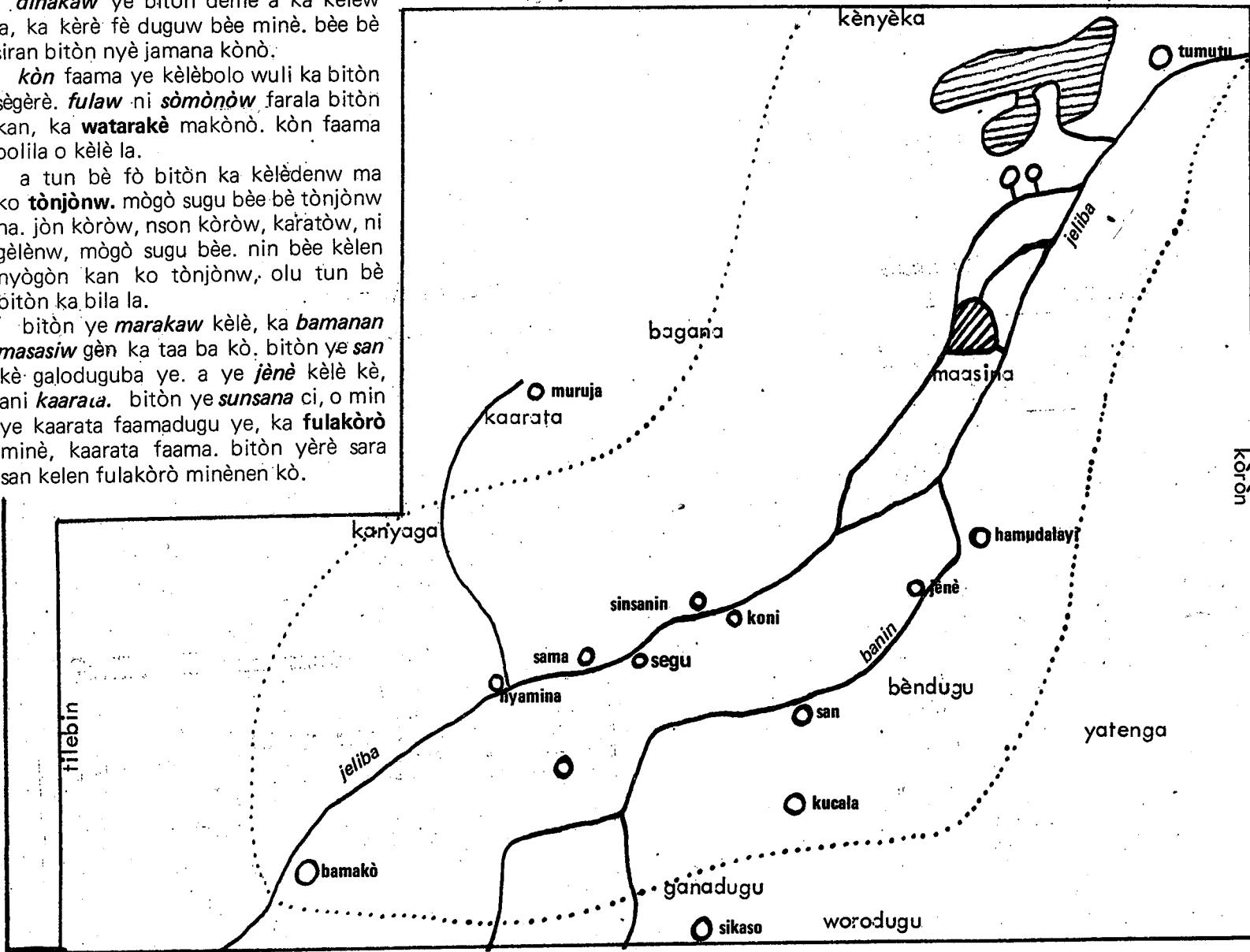
ngolo jara sigira fanga na **segukura**. a ye dò fara jamana bonya kan. a ye **maasina ni jènè** mara. **tumutu** ni **sokoto** fana tun b'a ka fanga kònò. **mòsiw** ka

faama **naba kango**, ngolo y'o kèlè, nka a ma se o la. ngolo jara sara, k'a si to san 90 na.

mònsòn ye fanga ta ngolo kò. a ye **kaarata, bélèdugu** ani **dedugu** kèlè.

mònsòn ye **kaadòw** kèlè. a sara fo **tumutu**.

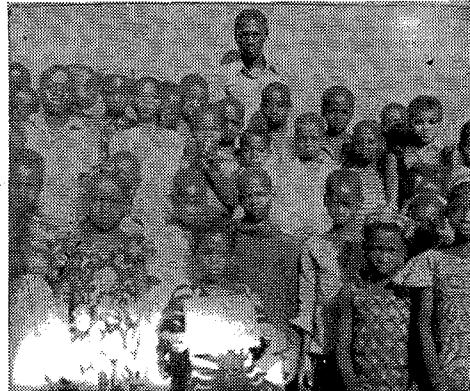
kabini mònsòn sara, segu fanga naga-sira. a bènna ni **laji umaru tal** ka kèlèw waati ye (dòw ko **seku umaru**). bamanan jamana fila (**segu ni-kaarata**) ani **maasina** farala nyögòn kan, k'u bë sekù umaru kèlè, nka, u saba jèlèn ma se morikè la.

ncifinna kalanso lahalaya

bangebaga caman nyènna den mana na ka bò lakòli la, n'a sera ka tubabukan fò, a ye caman dòn, "a yèrè kèra nansara ye ka ban !". n'o tun do tubabudenw tun tèna taa lakòli la. ne hakili la an denw bè se ka faamuya sòrò joona n'u bè kalan fòlò an yèrèw ka kanw na. dònnibaaw y'a jira ko n'i bè den kalan i b'a ta a bè min dòn de la. n'o ye tinyè ye mun na an tè an ka kalan daminè an yèrè ka kanw na ka sòrò ka dòwèrèw don a sen kòrò dòoni dòoni.

ni den sera k'a ka kan sèbènen kalan, a bè kòn ka nafa sòrò a bè min kalan na; ni a sera k'a yèrè nyènabò, jate caman na, ka fèn minw b'a lamini, k'olu dòn kosèbè, a ka kalan y'a nafa, a ye caman dòn. o dònni de fana ye dònni ye. wali kàn dege tè tèmèn.

ne min filè ka nin fò, n'mènna dòoni denmisèn kalan na tubabukan na, sisán bamanankan donna lakòli la, san fòlò min bè ne bolo ncifinna yan, o kalan bè kè bamanankan na. n'y'a kalan-kè cogo fila da nyègòn kòrò, o ye miriya min di ne ma, o de filè nin ye ; sen wèrè, n'bèna kunnafoi wèrèw d'a ma a kalanso kan.

mamadu lamini hayidara lakòlikaramògò ncifinna fana.

"an bée nò don"

alamisa dòn, san 1980 awirili kale tile 17, "sudan sinema la" bamanaké, fabala isa tarawele, n'e ye "sinema" ja dila-la ye, daamu ani yelen ja so la, o y'a ka ja dilalen bò mègòw ye. a sinyè fòlò la, ja in welel'a fè ke : "an bée nò dòn". an bée nò ye mun ye ?

• tè dòn fe ni mègò min wulila ka taa ja in lajè. ja in ka kan ka lajè, bawé, a bè beli min kan, o ye denke de ye ; denke juguman yérè, a tinyè yérè fe ka t'a se kasara ma.

mègò e mègò mana ja in lajè, i ka kan ka min kè denke la, i b'e dòn; k'a masérè, isa y'a fèsè fèsè lèrè fila hakè kònò ka nègò bée bò a la. a ye baara kè, min nyègòn ma deli ka kè "sine ma" ke la mali kònò.

"an bée nò dòn" ye ti nyè jénjén fò cege la, fe mègò sigilen bè maleya, ka tila ka hinè, ka tila e bée la, ka siran. maleya, hinè ani siran minw dòn, elu b'an kelen kelen bée kun kan bawé, ni denke nyèna, an bée nò dòn; n'a tinyèra fana, an bée nò dòn. an bée kabini san fè, fe dugu ma.

bamanankan

samanni

siginidenw

(voyelles longues)

aa...baari.....lutte
ii...tiiri.....tracer
uu...kuuru.....toujours
oo...kooro.....iguane
öö...cöono.....couler
buluku.retourner le sol
bunte.reduire en poudre
dafa.....completer
danfèn.....créature
dege.....apprendre
jala.....grade
jurumu.....péché
faliba.....mulet
farigan.....fièvre
hami.....souci
hattè.....assurément
heyi.....exclamation
in.....démonstratif
kalekale.....escalier
kankun.....bordure
kanu.....aimer
kata.....potasse
labò.....suffire
lenburu.....citron
lögoma.....tartine
manje.....papaye
nunna

siginidenw

(nasales)

an..lankolon...vide, nu
in..kin.....quartier
en..kende..sorgho rouge
èn..dèn..mouche tsé-tsé
on..sonsan.....lapin
ön..tonkönö.....canard
un..cun.....tomber sur

sanji jateminè kibaruyaw

kabini san 1975 òkutòburu kalo la, a sèbènna kibaru kònò ko balikukalanden dòw bè sanji jateminè kè u ka duguw la : ibèrèhima danbèlè ka lètèrè dò y'an ladòn-niya. k'a fò ko o baara bè sen kan jatawali, kabini san 1975 samiyè daminè tuma.

o lètèrè kòjaabi kuma bòra o kibaru kelen, kònò ko : "saheli kungo jamanaw ka kan ka jè, ka u ka dònniyaw n'u ka nyininiw fara nyògòn kan, walasa sanji na cogo bè se ka faamuya joona cogo min, ka tèmè fòlò kan.

an balimakè ibèrèhima danbèlè ka lètèrè in y'o nyè-sigi de ye. ni mali bugufyèda mògòw n'a galodugu kònò mògòw bée y'u sigi yòrò sanji ko jateminè, nyè na sòrò joona san na cogo la an fè yan, k'a d'a kan, sanji ni finyè jateminè sèriwusi ka baara na sabati a bolo."

an bè bi bì min na, o kuma fòlen bè nyini ka kè tinyè ye : kabini ibèrèhima danbèlè ka lètèrè bòra kibaru kònò, an ye lètèrè caman sòrò, minw b'a jira ko sanji jateminè bè kè mali yòrò caman na. hali salon, tiga ni suman sènè baarada nyèmògòw y'a jira ko balikukalan bè kè u ka hukumu kònò dugu minw na, dugu 235 bè olu la, minw bè sanji na cogo kòlòsì, k'a jateminè, k'a sèbèn.

o kibaruya sera sanji suma sèriwusida ma. mògòw dòw bè yen, minw ka baara ye k'a lajè, sanji ni finyè jateminè bè se ka sènèkèlaw dèmè cogo min u ka baara la. o mògòw nyèmògò ye wele min bila ka nyèsin kibaru kalanbagaw ma, o filè nin ye :

ka bò sanji suma sèriwusida la

sanji suma sèriwusida mògòw y'a mèn ko balikukalanden caman bè ka sanji jateminè kè u ka duguw la. o ye baara nafamaba ye, min bè se ka dò fara mògòka dònniya kan ani ka ko caman nògòya malidenw bolo. bawo, an'bèe b'a dòn ko sènè sirilen bè sanji de la. sanji na cogo mana dòn konyuman, o bè kè sababu ye, sènèkèla ka kan ka danni kè tuma min na, a k'o tuma dòn, a ka kan ka sènè kè cogoya min na, a k'o cogoya dòn. o kosòn, sanji suma sèriwusida ka foli n'a ka walenyumandòn bè balikukalanden bée ye, minw bè o baara nyuman kè u ka duguw la.

kabini salon, o sèriwusi ye cogoya nyini, min bè se ka o balikukalandenw dèmè o baara in na. o kama, u ye sanji sumanan di dugu dama dòw balikukalandenw ma. kabini o kèra, o dugu mògòw bè sanji suma konyuman, fo k'a milimètèrè hakè dòn, k'o hakè sèbèn, k'o sèbèn. ci sanji suma sèriwusi ma. o kèra sababu ye, o dugu mògòw ka sanji binnen hakè jònjà dòn samiyè kònò, ani sèriwusida fana ka se ka sanji na cogo faamuya mali yòrò caman na.

yaasa o baara ka nògòya baliku-kalandenw bolo, sanji suma sèriwusi bè ka liburunin dò dilan, liburu min bè sanji sumanan sigi cogo jira, ani sanji binnen suma cogo, ani a hakè sèbèn cogo, ani fèn o fèn, n'a bè se ka mògò dèmè o baara la. ni mògò min b'a fè k'o liburunin sòrò, i bè lètèrè ci sanji suma sèriwusida ma. a ka adèrèsi filè nin ye :

sanji suma sèriwusida
b.p. 237
bamakò

sanji sumanan kònì ka nyi mògò bolo. nka, mali dugu ka ca cogo min, bée tèna se ka fèn sòrò joona. o n'a ta o ta, bée bè se ka sanji na cogo sèbèn san o san : a nana don min, a bonyana cogo min (sanji misèn, walima sanji mankan, walima sanjiba), a ye waati min kè, a ye nafa min don sènèfèn na, walima a ye tinyèni min kè. fèn dòw fana bè se ka sèbèn, i n'a fò, finyè bòra yòrò min, san finna cogo min, san pèrènna cogo min, an'a nyògònnaw. o bée bè se ka sèbèn kaye dò kònò san o san. o kayew mana mara konyuman, dugu mògòw bè se ka o kayew lajè, ka sanji na cogo faamuya ka taa a fè.

an bée b'a dòn fana ko sanji na cogo kòlòsili tè bi ko ye. kabini an bénbaw, sènèkèla bée bè sanji na cogo lajè, ka faamuyali sòrò a la, ka ko caman dòn fana finyè ni kabakolo ko la, ani funteni ni nènè ko bée lajèlen na. dòw yèrè sera ka sanji na tuma n'a tigè tuma dòn, ka fonènè ni taraba tuma dòn, dolow fè, walima tilé ni kalo taama sira fè. dòw b'a dòn finyè bò cogo fè, walima kabakolo cogoya fè, walima jiriw den cogoya fè, walima dugukolo ja cogo n'a sumaya cogo fè. o bée ye dònniyaba ye, min man kan ka tunun an fè.

o la sa, an ka mògòkòròbaw nyinika, u sera ka min dòn, an k'o sèbèn. ni balikukalandenw sera ka min sèbèn o la, sanji suma sèriwusi b'a nyini u fè, u k'o sèbèn sinyè fila, ka sèbèn kelen ci sanji suma sèriwusida ma. o mana kè, o dònniya in bè se ka lajè konyuman, k'a sègèsègè, k'a lakali mali yòrò caman na, ka sènèkèlaw dèmè, maliden bée ka bò nyògòn nun ma, bée ka nafa sòrò a la.

mama koñate
sanji suma sèriwusida
bamakò

balikukalandenw fè

sòbugu ye dugu dò ye kulukòrò mara la, ni sanji suma sèriwusi ye sanji sumanan di o dugu balikukalandenw ma. an ye kunnafonî min sòrò o ko in kan, o filè nin ye :

ka bò sòbugu

ne ni maliki sangare jèra ka sanji suma kaye fòlò dilan nyògòn fè. o kèra san 1976 ni san 1977. an y'o kè ni kaye dò ye an kun fè. maliki sangare tun ye sèfudezafu ye bòròn, nka an bè don na i ko bi, o bè saro, segu mara la.

san 1978, sanji suma sèriwusi min bè bamakò, o nyémògòw ye sanji sumanan kelen di ne ma. ne sòròla ka o baaraw daminè san 1978. o samiyè kònò, sanjiw bée lajèlen kèra milimètèrè 597,6 ye. a san na ko hakè kèra 40 ye.

san 1979, o sanjiw bée lajèlen fana bènna milimètèrè 498,7 ma. a san na ko hakè kèra 45 ye. o la sa, san 1978 jiw cayara ni san 1979 jiw ye ni milimètèrè 98,9 ye.

san o san, ni awirili kalo jòra dòròn, ne bè sanji sumanan labèn. ni sanji nana ka tigè waati o waati, ne bè taa ji sumanan in lajè, ka ji suma à suma cogo la, ka san yèrè

na cogoyaw kòlòsi : a ji bòra fan minw fè, ka o dòn. a finyè ni san ye waleya min kè, ka o bée dòn, ka sòrò, k'a sèbèn sanji sumanan kaye kònò, k'a kè sèbèn fila ye, ka kelen ci bamakò, ka kelen to ne yèrè bolo.

gèlèya min b'a la, o ye sanji sumanan kaye dilannen ye tubabu kan na. a ma dilan bamanan kan na; o de gèlèya yòròhin b'a la, k'a d'a kan, mògò caman bè, a baara bè u kònònafile.

kamatigi kulubali

sòbugukaw ka sanji sumanan filè nin ye

mali denmisènw

bi denmisèn nyuman,
sini cèkòròba nyuman,

mali denmisènw,
jiri sònbalì tè wuli

dò fòra sa,
kuma banna,
wale tora.

a' y'a' ban juru ta ma,
a' y'a' ban manamana ma,
a kè baara,
faso tè jò ni nènkun ye.

a' y'a' ban jònya ma,
baara de bè maa hòrònya,
ka maa k'i yèrè ye.

a' y'a' ban.
tulon tè sèbè sa.
a' y'a' ban
sonyèli ma.
faso tè jò ni manamana ye.

a' y'a' faw nyògòn bò,
a' ye tèmè a' faw la.
yòrò mènkòrò jakite
buguni

dògò ni kòrò

kòròkè ko ale ka teli. dògòkè k'o tè tinyè ye, k'ale ka teli.

samiyè sera. u taatò danni na foro kònò, dògòkè ye nyò si ta. kòròkè ye a ka marifa ni npalan ta, ani sèmè, ka sira minè.

kòròkè ye sinè tèmètò ye, a ye mugu ci a la. sani mugu bè se a ma, a bolila, ka sinè in kun ci ni sèmè ye, ka sòrò ka taa nègèden kùnbèn.

dògòkè ye a ka nyò si minèn fili san fè, ka taari fila dan, ka sòrò ka minèn kùnbèn.

ninw fila la, jumèn ka teli ni jumèn ye ? danseni keyita

soso

— bugòbali —

a ko :

- i fa ni dalilu jumèn nana ?

bugòbali k'a ma :

- ne filè i kòrò. ne de ye n fa ka dalilu ye.

a ko :

- wa, misiw filè i kòrò. n'i bë se, i ka taa n'u ye.

o fôlen minkè, bugòbali y'a ka sokè girin fo ka fôlòkò duuru, ka tila, k'i nyèsin misiw ma. o kèlen, kèlèdenw y'u ka nègèw bon bugòbali fan tan ni naani bëe kan. o ma siden kelen tigè ka bò a la, a m'a tigè ka bò a ka so la. u bëe girinna ka yèlèn u ka sow. bala. bawo, u y'a ye ko ko bòra tulon kè la, a kèra sèbè ye.

u ni bugòbali y'a da don nyôgòn na. tile b'a fò k'a bë kòròta tuma min, o y'a sòrò, kèlè farinyana. bugòbali bë dòw faga, a ka so bë dòw faga, ala bë dòw faga, dòw b'u yèrè faga. a ma bò kari la ka ntènèn sòrò. sataw sara, jogintaw joginna, bolibagaw bolila.

bugòbali nana i jò u kuntigi ma ko kura, a ko :

- n fa ko n ka na misiw nò fè.

binkannikèlaw ka kèlè kuntigi ko :

- tinyè don. i fa ni dalilu sèbè na-na. nka, fo ne ni e fana ka nyôgòn sifile.

bugòbali k'a ma :

- o tè ko gèlèn ye. n'a mèenna, o bòra i yòrò.

◦

◦ ◦

cè y'i labèn ka yèlèn a ka so bala. a ni bugòbaliye kata baa naani cun a kan. nègè ni kèlè kè minènw fèn o fèn b'u bolo, o si ma tile ta. fôlòkò tigèra tuma min, u y'u nyè bo-so nyôgòn na. kèlè masa k'a ma : - n denkè, i ka kèlè minènw banna wa ?

bugòbali k'a ma :

- e dun ?

a y'i kan to ko :

- òwò, n ka kèlè minènw banna.

bugòbali y'i kan to a ma :

- wa, ne taw tè ban, fo k'i su ye tuma min.

o yòrò bëe la, bugòbali y'i bolo don a ka jufa la. a fa tun ye nsara kisè saba min d'a ma, a y'o bò k'o fili. yanni u ka se dugu ma, u falenna, k'u bonya, k'u den, ka denw bonya, k'u mò. bugòbali ye nsara, den kelen tigè. binkannikèlaw kuntigi nyè da o kàn an'a ka waga wèrè, o si ma kòròya ni si ye. bugòbali y'i da a kò kàn. a ser'a ma tuma min, a y'a bon ni nsara ye. nsara kisè y'a kò sògò, ka taa bò a disi fè. a binna ka sa.

bugòbali ye kèlèdenw ñòbò. ùkunna u la tuma min, a ko :

- a' y'a' kòsegìn aw bò yòrò sisán. ni min k'a bë boli, n b'o faga.

u bëe y'u kòsegìn. u ye jènèba fa ka misiw ani u ye misiw minw ta fan wèrèw fè, k'o bëe bila u nyè. n'i y'a nafolo ye, o ye caya dan ye. ba, saga, misi, jòn, a bonnen don fan bëe la. hali cè ka fili t'a ban. bugòbali y'o bëe bila a nyè, ka tugu u kò, ka kunda jènèbaw ka dugu kan.

◦

◦ ◦

u surunyalen, jama ni baganw caya fè, fôlòkò wulila, f'a ye kabakolo minè. dugu la mògòw y'o ye minkè, u siranna. u bëe bolila k'u yèrè nyini. u ko :

- nin kèra ko ye an bolo. cènín taara binkannikèlaw yuguba ka kè an kan.

jènèba fa ni mògò dama dòw dòròn de tora dugu la.

o kèlen, bugòbali ko jama ma :

- a' y'a' jò yan ka n kònò.

a taara dugu la. a selen, mògòw filila a ma, bawo mugu ni kisè y'a n'a ka finiw bëe fin. dòw ko ale don, dòw ko ale tè. jènèba fa k'a ma :

- e jòn don ?

a ko :

- ne don, bugòbali. n'n'i ka misiw n'i ka bagan tòw bëe nana. n b'a fè, i k'i ka jama wele, an ka taa so kò fè. u bë yen.

tabale gosira ka mògò bolilenw bëe wele. u nalen, u bëe jèra, ka taa dugu kò fè. u selen, u y'a sòrò, kungo kònòna fanw bëe ye misi, sagà ni ba ye, fo nyè miiri dan.

o kèlen, jeliw y'u bin u fa ciyèn kan. mankan ye fanw bëe labò jeliw ka baramali kan na nafolo cayalen kojugu ye jènèba fa já wuli. a ko :

- n denkè, nin diyara n'yé, a bonyana n ma. i bë nafolo in tila fila ye, i ni fan kelen bë taa i fa bara. fan kelen bë to ne bolo. i b'a fò i fa ye ko n b'o fo, k'a tanu, k'a walenyumandòn. i b'a fò i fa ye ko ne ko a ye den wolo. ko ni denkè ti-giw welela, a ka laminèli kè, bawo e b'a bolo.

o kuma in diyara bugòbali ye fo k'a dama tèmè. a y'i kan to masakè ma, a ko :

- n fa, nafolo in tè tila. a bëe y'i kelen ta ye. ne nana i denmuso ka baro de la. o ye bonya ni karama min kè n ye, o ye n fa. sisán, n bë ko fila de nyini i fè, ni n y'a sòrò, a bë diya n ye kosèbè. a fôlò, i ka sira di n ma, n b'a fè ka segin. bawo, n'i ye dunan ten baraba ye, don dò, i n'a tòn baraba ye. a filanàn, i ka n ka foli ni n ka walenyuman-dòn lase i denmuso jènèba ma.

masakè y'a laminè. a ko :

- i jèn fèn tè anw fè yan. nka, n b'a fè, an ka se so kònò, i ka ji min, i ka sòrò, ka sira ta.

mariyamumadi sisoko:

lawale

segu jamana

kalajan kulubali n'a ka mògòw bòra jènè, ka na sigi sòmònòw ni **marakaw** ni fulaw cè la, k'i yèrè kè olu ka faama ye, kalajan y'a kérè fè duguw kélè, k'olu mara, a kérè jamanatigi ye.

a denkè **danfasari**, nana sigi **segukòrò** (o ni **segu** cè ye kilo tan ye).

danfasari den ye **suma** ye, suma ye denkè fila sòrò ani denmuso kelen.

denkè fòlò tògò ko **mamari**, mamari filan ma se a la, cèbakòrò dafalen tun don, ale de tun ye kamalen tòn kuntigi ye, u ko a ma o de la ko **bitòn**.

dinakaw ye bitòn dèmè a ka kélèw la, ka kérè fè duguw bée minè, bée bée siran bitòn nyè jamana kònò.

kòn faama ye kélèbolo wuli ka bitòn sègèrè, **fulaw** ni sòmònòw farala bitòn kan, ka **watarakè** makònò, kòn faama bolila o kélè la.

a tun bée fò bitòn ka kélèdenw ma ko **tònjònw**, mògò sugu bée bée tònjònw na, jòn kòròw, nson kòròw, karatòw, ni gèlènw, mògò sugu bée, nin bée kelen nyògòn kan ko tònjònw, olu tun bée bitòn kabila la.

bitòn ye **marakaw** kélè, ka **bamanan masasiw** gèn ka taa ba kò, bitòn ye **san** kè galoduguba ye, a ye **jènè** kélè kè, ani **kaarata**. bitòn ye **sunsana** ci, o min ye kaarata faamadugu ye, ka **fulakòrò** minè, kaarata faama, bitòn yèrè sara san kelen fulakòrò minènen kò.

dekòrò tun ye bitòn denkè fòlò ye, o sigira fanga na, ka san fila dòròn kè, dekòrò nò fè mògòw y'a faga a ka juguya kosòn.

min dara dekòrò kan, o fana fagara. **tònmasa** taara i sigi **ngoyi**, o ye san saba kè fanga na, u y'o fana faga. **kanyuba nyuman** ani **kaafa jugu** ye san saba kè fanga na.

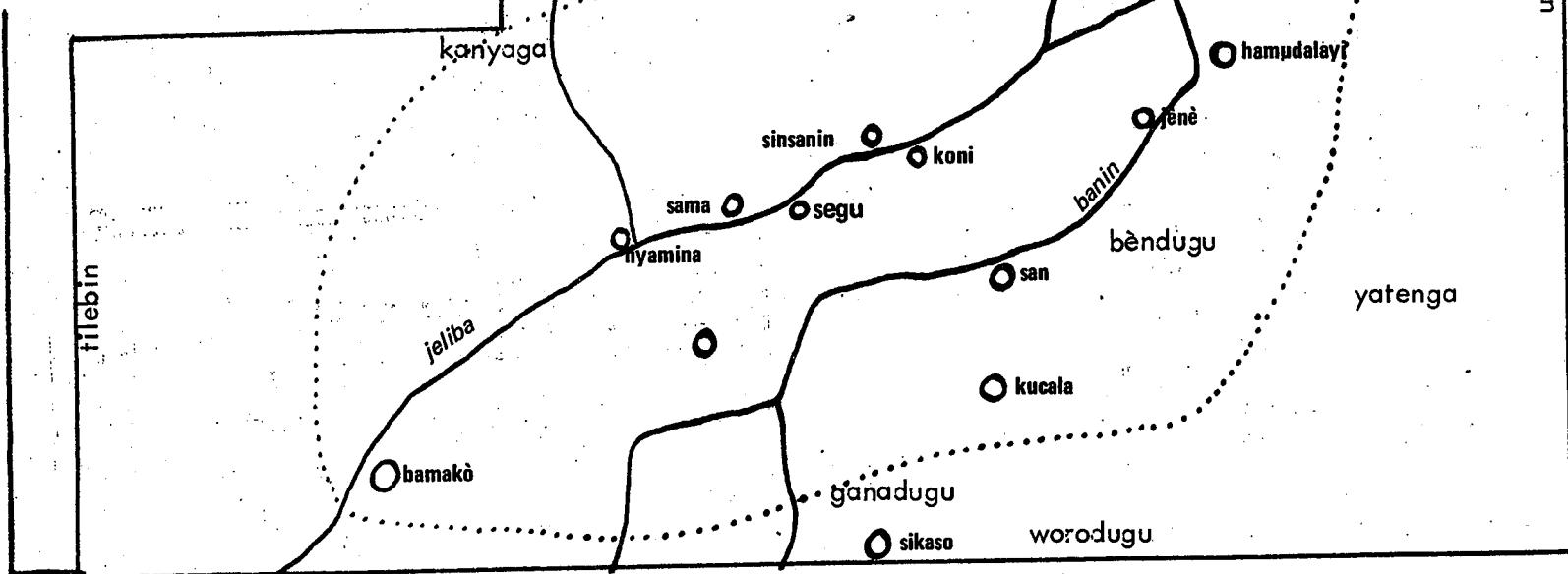
ngolo jara sigira fanga na **segukura**, a ye dò fara jamana bonya kan, a ye **maasina** ni **jènè** mara, **tumutu** ni **sokoto** fana tun b'a ka fanga kònò. **mòsiw** ka

faama **naba kango**, ngolo y'o kélè, nka a ma se o la, ngolo jara sara, k'a si to san 90 na.

mònsòn ye fanga ta ngolo kò, a ye **kaarata**, **bèlèdugu** ani **dedugu** kélè.

mònsòn ye **kaadòw** kélè, a sara fo **tumutu**.

kabini mònsòn sara, segu fanga naga-sira, a bénna ni **laji umaru tal** ka kélèw waati ye (dòw ko **seku umaru**), bamanan jamana fila (**segu ni-kaarata**) ani **maasina** farala nyògòn kan, k'u bée sekú umaru kélè, nka, u saba jèlèn ma se morikè la.

ni jènèba

bugòbali ko :

- faama, n ka ji ka kan ka min n bara. n ni yòrò jì di jeliw ma. wa, k'an bèn, ne taara.

◦◦◦

o fôlen i kôrò, dò bolila ka taa a fô jènèba ye :

- n'i ma wuli sisan, i tè bugòbali ye belen. bawo, a b'a fè ka kôsegin a bara.

jènèba girinna ka bò. a ni bugòbali ye nyôgòn kumbèn. a ko :

- dunankè, i bè taa, k'a sôrò, an ma k'an bèn ~~da~~ nyôgòn ye wa ?

bugòbali ko :

- n ye foli di an fa ma, n ko a k'a lase i ma.

jènèba ko :

- wa, jigìn. an ka nyôgòn fo yann'i ka taa.

bugòbali jigìnna. jènèba girinna ka d'a kan. a k'a ma :

- wa, i tè taa ka ne to yan. bawo, e de ye ne cè ye.

u tora o nyôgòn samali de la, fo jènèba fa n'a ka mògòw y'u sôrò yen. a y'i kan to ko :

- denmisènw, aw bè mun mankan la yan ?

jènèba y'i kan to ko :

- bá, ne tè to yan. nin ye ne cè ye, n bè furu a ma.

fa y'i kan to :

- tinyè, nin y'i furukè ye. bawo, a bè mògò furu nyôgòn bò, a bè mògò kanu nyôgòn bò.

a tilala k'i nyèsin bugòbali ma, ko :

- n denkè, kuma filè nin ye i kôrò. n b'a nyini i fè, i k'i miirinanta fò nin kuma in kan.

bugòbali ko :

- nin tè baasi ye. n bè jènèba fè.

a y'a bolo don a jufa la, ka sira baraba bò, falen sanu la. a ko :

- a'ye nin lajè, n'a bè furu nafalo bò, a' ka furu siri.

o fôra cogo min, a kèra ten.

◦◦◦

furu sirilen kô, a ye jènèba bila so kô fè, k'i kunda a faso la.

ma...
u selen, u y'a sôrò, tulon ni yèlè de kôlen bê k'u kôndò. bugòbali y'a dan tigè a fa ye, ka tila, ka jènèba jira a la. bugòbali fa ye jènèba bo-nya, k'a karama, ka tila, k'a fana fèn bée dò baa kelen na,

o kôlen kô, a ye tabale gosi, k'a ka jamana bêe wele. mògòw nalen, a y'i kan to u ma ko :

- n y'aw wele hèrè de la. n b'a fè ka n ka masaya segin n denkè bugòbali ma bi. bawo, bangebagaw bêe b'a nyini ala fè, a ka fèn bò i la, min ka fisa i ye. ala y'o kè ne ye. bugòbali ye den ye, min bê se k'a fa nònabila. n'o y'o sôrò, o bôra a ba jogo nyuman de la, kabi-ni, n y'a ba ta don min, fo ka n'a bila an bê yòrò min sisan, a ma deli kâ n sôsô, don kelen, da kelen.

jama bêe jènna ni faama ka ~~nani~~ ya ye. u ye bugòbali sigi masaya la. a n'a muso jènèba y'u ka di-nyèlatigè tò kè hèrè ni baden kôndò. burema koyita

kuma kòròma

fèn jumèn bê, a denmisènnama, fèn bêe ka nyi n'a ye. nka, n'a kôròma, a ka nyi fèn bêe ye ?

fèn jumèn bê, n'a barika ka bon fèn bêe ye ?

fèn fila bê, u fila bêe doninen don. kelen sara. a ka doni n'a su, i y'u ta, k'a fara tò kelen ka doni kan, ka taa n'u ye so. o ye fèn jumèn ye ?

fèn dò bê taama sôgòmada fè ni sen naani ye. tîle mana gan, a bê taama sen fila kan. wula mana se, a bê taama sen saba kan. o ye mun fèn ye ? sulemani kònè bila

digiw dilali, ani jiw labolili, ani baara caman wèrè, olu si tè se ka kè jama kô. an ka bèn, k'an bolo di nyôgòn ma; nafa de b'o la, hèrè de b'o kôfè.

musoya tè mögò tinyè

fèn o fèn, n'o ye musoya
baara ye, o bè kalan mögò
50 nyögòn kun tile 10 hakè
kònò. olu fana bè tila ka
t'a kalanw kè musow wèrèw
kun u kelen kelen ka dugu
kònò.

kabala musow ka kalan in
labènna musow ka tònba de

fè ni afiriki ani dinyè
musow ka tònba yèrè ka hu-
kumu ye, o de b'a barika
n'a nafa jira mali musow
ka nyètaa la, bawo ni baara,
bèn ani kanu tè fèn o fèn
na, o tè fèn barikama ye ;
o tè fèn nafama ye, fosi tè
jèkabaara bò.

min mana kuma, o ko dinyè yèlèmala,
ko denmisènw tinyèla.
ee! n'balimaw, kabini kunun ka n'a bila bi la,
a fò den tè wolo a wolo cogo kòrò la ?
mun de ye kunun den fisaya bi den ye ?
a mara cogo. n'ba wolola ani n'ba tilala,
o tè kelen ye dè! den wolo yèrè fana ni den
wòlòwòlò tè kelen ye. jabèrè ju de b'a kè baga ye.
-bi bi in na, dutigi dèselén do du la,
o kunkow cayalen bè denw ladonni ma.
-furumuso tè furu labato jango k'a cè jate fèn ye.
o kumakan ye : "hèen! ni zan tè, poli do. aayi!
cè kelen k'i faga, tan k'i su don, a dan na kè o ye o !"
ayiwa, ni masaw nganyakilen do, wajibi tè denw tinyèli ye ?
den bè wolo cogo min, a bè to a yèrè ma ten, ka mò
bòlòn fè ten i n'a fò saraka bakòrò.
a tè se ka fa kan mèn, ka d'a kan fa ma kan fò a tulo la,
a tè se ka ba kan mèn, k'a sababu kè a tin ma don ba la,
wa ba fana tin t'a la. o ju bè jòn na ?
an ko dinyè yèlèmala
dinyè b'a cogo la, hadamadenw de yèlèmala.
mögò mago tè bòkolo bilen,
tènèw tinyèra, kunun siraw tunun'an na
bi siraw ferekel'an bolo
nansarakè fana y'a nègèn ko siwilisason.
an ma kè ale ye, an ma kè an yèrè ye
o ju bè jòn na ?

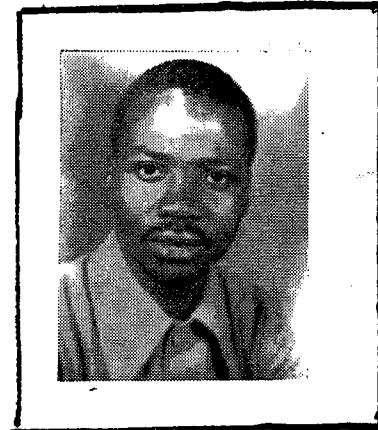
mè kalo tile fòlò

peresidan müsa tarawele
y'a jira baarakèlalaw la
ko faso baarakèda kelen tè
datugu; ko pariti ani gòfè
rènaman bè kò bée kè wala-
sa faso baarakèdaw ka sinsi
ka t'a fè. aye baarakèlaw
jòyòrò n'u niyòrò jira sò-
rò sira kan, janko an bè
gèlèya waati min na sisan.

bée y'a dòn ko sòrò tè
kè baara kò. nka bée y'a
dòn fana ko ni sòrò kèra,
baarakèlaw de fòlò ka kan
ka bò a numa.

o de kòsòn,
baarakèlaw bè fèn o fèn
nyini pariti ani gòfèrèna-
man fè, olu tè nyènabò joo-
na ni baara ma kè ni sèbè
ye ; ka tulon dabila ; ka
yurugu-yurugu dabila ; ka
bèsènkoniyà dabila ; ka ju
guya dabila ; ka faso nafo-
lo n'a baara minènw tinyè-
li dabila.

poyi
'a ju bè
jòn na ?

cèkòrò sangare
lakolikaramögò
baginda.